

Onderstaande overpeinzigen werden ons ter opname toegezonden en hoewel wij van meening zijn dat in het algemeen deze vorm van gedachtenontwikkeling voor ons tijdschrift niet de meest gewenschte is, hebben wij tot opname besloten, in de overweging dat meerdere van deze ideeën de overweging waard zijn, al zijn de meesten voor tegenspraak vatbaar.

Wij waardeeren de bedoelingen van den inzender en zijn klaarblijkelijke geestdrift voor een goede en goedbeoefende tandheelkunde, en stellen ons voor tegelegenertijd op sommige zijner opmerkingen terug te komen.

Wellicht dat ook onder de lezers enkelen tot adhaesie of bestrijding geprikkeld worden. *Red.*

TANDHEELKUNDIGE OVERDENKINGEN

DOOR

A. STEHOUWER.

Onder deze ideeën vindt gij wellicht eenige die de Uwe zijn — eenige gedachten zijn wellicht Uwe eigen gedachten; maar weinigen kennen ze als de Uwe; want gij zijt wijs en — zwijgt; omdat gij bétér vindt dat weinigen U kènnen.

* * *

Wie openlijk zegt wat hij denkt, is meestal „politiek” ontoerekenbaar.

Wie zwijgt, stemt toe..... Dit gaat tandheelkundig maar zéér betrekkelijk op.

Collegialiteit is — gedéeltelijk — de mantel der liefde, waarmee wij de fouten en grofheden van anderen bedekken.

Aangeboren fatsoen is een andere zaak dan aangeleerde, meer of min stuntelige beleefdheid — óók tandheekkundig.

Collegialiteit vooronderstelt geen fatsoen — maar beleefdheid.

Het innerlijk en onuitroeibaar fatsoen wordt soms onderdrukt door de beleefdheid, die gangbaarder is. Zóó is de collegialiteit in strijd met het fatsoen — tegenover menschen, die vól vertrouwen zijn.

Wij zijn (soms) te beleefd om..... fatsoenlijk te zijn.

De last, die men ondervindt van „lastige” patienten, vindt zijn oorsprong niet zoozeer in te groote afwijkingen van het normale bij den patient; maar in de ongeoefende of te lang geoefende onbekwaamheid van den practicus.

Doorgevoerde empirische werkwijze geeft prothetisch slechts den allerbeste een constant drágelijk resultaat. Hij steekt torenhoog uit boven de massa, die dringend het gebruik van een *toestel* behoeft.

De technicus-kwakzalver is niet beleefd en empirie is koren op zijn molen.

Empirische werkwijze voor volledige kunstgebitten eischt het opstellen der elementen op den processus alveolaris. Onmiddellijk komt hierbij het herstel der gelaatsuitdrukking in gevaar en de éénige „derde klas” van haar familie wordt vaak op gevorderden leeftijd de moeder, die 't ,ongelijk' had in jongere jaren een de andere elementen overlevend benedenfront te bezitten.

De protheticus moet streven naar een werkstuk, dat in zijn functie niet afhangt van toevalligheden.

Hij moet streven naar een werkstuk dat zich aan den drager aanpast en niet van iemand eischen, dat hij zich aan z'n kunstproduct „gewent”. Waarbij de prothese functioneert *ondanks* en niet *door* degene die hem draagt.

Een methode voor het maken van volledige kunstgebitten die, goed toegepast, een constant goed resultaat waarborgt, is intusschen een gevaar voor de gezonde elementen van den eenvoudigen burger.

Er is bijna geen beroep denkbaar, dat aan het innerlijk fatsoen van zijn beoefenaren zulke hooge eischen stelt, als de tandheelkunst.

Bevoegdheid is geen bekwaamheid — dat is waar. Maar wie bevoegdheid eischt naar de maat der onbekwaamheid moet niet rekenen op den steun der wèrkelijk bevoegden.

Bestrijding der onbevoegde uitoefening der tandheelkunst is 'n lofwaardig streven en zachte dokters maken stinkende wonden; maar vergeet niet vaak de overdruk bezette medicus om vréemden de medische verzorging van zichzelf en zijn eigen huisgezin?

Het geraffineerd bestuurde dental-depot is, gedwongen en geholpen door een schandelijk dure dental-industrie de begraafplaats van tandheilkundig idealisme, welks oorspronkelijke aanhangers er keurig in een ‚grootboek’ worden ‚bijgezet’.

Het mag voor de goede zaak waarover het vaak gaat jammer genoemd worden als demonstraties worden gehouden, die behalve het propageeren eener methode de bedoeling hebben

een tandheelkundige handelsonderneming van eenige dure en overbodige artikelen af te helpen.

Het X-ray apparaat moet uit het instrumentarium van den practicus worden geweerd.

De röntgenfoto zij een uitzonderingsmaatregel, die een zeer lastige diagnose bevestigt of in twijfelachtige gevallen differentieel beslist; en is als zoodanig maar niet eens éventjes door 'n tandarts te maken. Eén Beroepsfotograaf, die z'n toestel kent, kan het menschdom grooter dienst bewijzen dan tien verspreide toestellen.

De ,onderlinge' reclame die wordt gemaakt voor den jongen tandarts-met-connectie is in haar wezen van minder allooi dan een eenvoudige advertentie in de dagbladen van een onbekend werker.

Terwijl de laatste — uit collegialiteit! — niet herhaaldelijk mag herhaald worden, werkt de eerste dóór.

Wie de advertentie als reclamemiddel minderwaardig vindt, moet niet gaan wonen in 'n huis, dat aan het naambord van een ander zijn ,loop' dankt en dat — misleidend — blijft gehandhaafd. Het eerste is binnen de grenzen van 'n erkend fatsoen — eerlijk; het tweede is ,boeren' bedrog en... ware het minder duur en gemakkelijker aan te wenden, 't zou niet langer omlijnd worden door de grenzen der „ethica'.

Niets zoo onaesthetisch als „ethica' uit den mond der te zwaar betaalde middelmatigheid.

Tandheelkundige prijsopdrijving is even dwaas als de te hooge broodprijzen van de bakkers.

Aan den anderen kant rust men niet alvorens de overtuiging te hebben gevestigd, dat tandheelkundige volksvoorziening even noodig is als het brood dat men eet.

Zowel aan het één als nu reeds aan het ander zal van overheidswege paal en perk worden gesteld.

De prijsopdrijver is geen slecht mensch maar 'n slècht tandarts.

Hij d r i j f t letterlijk de 'kleine luyden' (die drijfverij gewend zijn) naar den onbevoegden 'werkman' en is daarbij — uiteraard — vaak diens meest onverzoenlijke vijand.

De hooge prijzen die vèr boven 't minimumtarief gaan, zijn evenmin 'ethisch' als die er onder blijven; zij zijn slechts 'n „hóógere"..... reclame.

Wat is honorarium? 'n Betaling van werkzaamheden. Maar wat te zeggen van 'n honorarium dat de waarde van tijd en werk ver àchter zich laat?

'n Nette manier van 'n diefstal en daarom: hóógst ethisch.

Prijsopdrijving is speculatie op de stabiliteit der moeizaam verkregen populariteit eener tandheelkunst, die tegen matige vergoeding goed beoefend werd.

De hooge prijzen van de groote stad — ook groot-chirurgisch — wekken allerminst de afgunst, maar slechts de afkeer van de provincie.

Medelijden wekt de piepjonge en van àlle ervaring nog ver-stoken collega, die met en dóór zijn ongemotiveerde prijzen zijn bèste dagen in betrekkelijke ledigheid slijt.

Het volksdentisme is de parasiet, die woekert op den infectieuzen en geïnfecteerden bodem van den volksmond.

Het peil van de discussiën na 'n wetenschappelijke lezing is de thermometer van de wetenschappelijkheid ,ter' vergadering.

Er bestaat een categorie van menschen die de eenvoudigste manipulaties door overdreven hygiënische eischen voor den algemeenen practicus tracht in zekere mate ondoenlijk te maken.

Prophylaxe is nog 'n wóórd, 'n klank — zoodra 't 'n daad wordt, is de strijd beslecht.

De onbevoegden, die dit inzien — bestrijden het bestaansrecht van de mondverpleegster of eischen het baantje voor zichzelf op; en geven hiermee hun uitroepbaarheid in principe toe.

Hoe eerder „de eeuw van het kind” „de eeuw van de mondverpleegster” wordt, hoe — béter.

Wie zijn office-girl trouwt, doet *goed*, maar die een vrouwelijk tandarts huwt doet beter.

De verstandige verzorgt zijn tanden — de dwaas spoelt lauw water.

„De weg naar de hel is geplaveid met theoriën” —. Dit verklaart gedeeltelijk den zéér practischen zin der meeste ,practici”.

Het dagelijksch werk maakt iemand niet wijzer. Eerder werkt het afstompend door zijn steeds weerkerende vanzelfheid.

De variatie, die men zèlf aanbrengt in één behandeling is voor den geest van meer nut dan een tienmaal herhaalde slaafsche navolging.

De studie van de zenuwbehandeling moet gericht zijn op 'n oplosmiddel, dat niet verder irriteert. De bouw van de zenuwkanalen wijst er op, dat in de toekomst fabricage van pulpa-naalden niet loonend meer zal zijn.

Amputatie-periode is het overgangstijdperk van de onvolmaakte naar de volmaakte extirpatie — een schakel in de historieketting der zenuwbehandeling, die wacht op den man die haar doorhakt.

De genezende werking van arseenverbindingen op alveolairpyorrhoe wijst — gezien de anti-bactericide werking ervan bij allerlei infectieziekten — op het hypothetische in de theorie van Gottlieb omtrent de aethiologie van bedoelde ziekte.

Men kan van het tandheekkundig onderwijs zeggen wat men wil..... *'vormend'* is het.

Het is jammer voor de fronttanden van het menschdom, dat cohaesief goudwerk hoe langer hoe meer een phantoomoefening wordt.

Als de „bar” gaat hangen op zijn klammers, is ze nog slechts de „lijk'-baar waarop langzaam, langzaam de „steun' elementen ten grave worden gevoerd.

De indicatie kroon- en brugwerk of los plaatwerk ligt, als de beslissing valt, meer in de financieele draagkracht van het betrokken individu, dan in diepgaand physiologisch inzicht van den tandarts.

Voor den student, die evenals de practicus werkt voor een belooning — zijn graad —, geldt „loon naar werken” zuiverder dan voor zijn gezeten confrère.

De practicus exploiteert in zekeren zin de gemeenschap — zoo niet, dan zal de goegemeente het den practicus wel doen.

De middelmatigheid is bedacht op de ongestoorde voortzetting eener zaak — háár zaak — op denzelfden voet; en daarom gekant tegen 'n praktijkuitoefening die méér eischt.

De nieuwlichter, die den ‚middelmatige’ iets wil ‚lèeren’, heeft van hem geen appreciatie te verwachten.

Hij — de middelmatige — blijft liever..... gezond; maar is 't van oordeel nooit geweest.

Middelmatig is niet slecht en slecht niet middelmatig..... maar wat te zeggen van een kunstproduct, dat middelmatig — slecht is?

't Bereikt in zijn middelmatigheid reeds zijn slechtheid; want is slecht — bruikbaar.

De gemiddelde bruikbaarheid van 'n soort kunstproduct wordt bepaald door het nut dat het geeft — maar over dit „nut” is nog te „spréken’.

Het goede nut van 'n zeker, zelfs groot, procent van 'n soort — gebit — maakt de sòort nog niet goed.

Bruikbaarheid is betrekkelijk een betrekkelijk-bruikbaar iets — maar lãng niet alles.

De stréver is geen zakenman; maar de zakenman nog minder 'n strever.

De natuurlijke gesteldheid van het individu komt het best uit in zijn ongesteldheid: de één draagt het, de ander niet — en schreeuwt om hulp.

De voorzichtige voorspelt geen schoone uitkomsten; de goedhartige tracht te doen wat men hem vraagt: beide ‚reguleeren‘.

Wie zichzelf bevoegd verklaart tot reguleeren, heeft meer in zijn mars dan met redelijkheid van physiologisch matig onderlegden kan worden verwacht.

Oclusie en articulatie verhouden zich als de rust tot de beweging. Maar wie de rust verstoort, heeft de ‚beweging‘ nog niet in zijn hand.

De vrouw is van nature zwak — en daarom allerminst aangewezen op het zware werk der tandregulatie.

Wie „mòndarts“ zegt, zegt ’n léélijk woord.

Een tandarts is iets anders dan een tand-arts.

De handel-in-praktijken is een speculatie van ouderen op de maatschappelijke ongevormdheid van jongeren.

Wie spreekt van „m ij n“ praktijk, ziet de omstandigheden over ’t hoofd, die z’n praktijk gemaakt hebben — om z’n succes alleen aan zichzelf te kunnen danken.

De ‚gunst‘ van het publiek is zeer betrekkelijk en hangt meer af van ‚mensen‘ — dan van ‚tandheel‘-kunde.

Systeem en methode verhouden zich als de wegen, die afgelegd worden door ’n trein en door ’n automobiel.

Systematiek is te apprecieeren — zoolang het niet ont-aardt in 'n blinde navolging, oòk bij gevallen waar 't systeem niet mee gerekend heeft.

Methodiek kan één en méér systemen in zich hebben: hier is ruimte voor particulier initiatief.

Niet gehéél bacterievrij waren onze voorgangers; maar het fatsoenlijke van hun werk leeft nog onaangetast in den mond hunner patienten; bacteriën zijn te zwak om fatsoenlijk werk aan te vreten.

Het tandheekkundig fatsoen legt 't vaak af tegen 'n wensch van den „lijder”, waarbij de operateur (sic) de leiding uit handen geeft om er geld in te krijgen.

Waar de tandarts eindigt, daar begint de mondverpleegster.

In den concurrentiestrijd van den mondarts en den tandarts heeft de eerste de voorsprong van 'n verleden, waartegen technische vaardigheid 't zwààr heeft.

Verzekert dit verleden zich bovendien tegen toekomstige techniekongevallen door 'n verbintenis met 'n werkman, dan zijn de factoren aanwezig waarop de tandheekkundig gròf georiënteerde burger afgaat.

Handel in tandsòort is minderwaardig, doch pàst geheel bij wie erfelijk belast is met de in z'n familie vanouds lévende wensch om — Hollandsch — rijk te worden.

Reglementen maken den gang van zaken niet geregeld en prijslijsten de prijzen niet vast.

Waar in plaats van geconserveerd — gesmeerd wordt, lóópt de zaak; zelfs loopt de zaak „gesmeerd”.

Studie van natuur- en scheikunde is voor den tandheekundige van meer nut, dan de ontleedkunde der — ledematen.

Theorie en praktijk gaan het best samen als ze worden toegepast door iemand met voldoende onafhankelijkheidsgevoel om aan 'n theorie te dŭrven twijfelen.

De stelling „iedere mond zijn eigen articulator” stelt — in handen van den doodgewonen practicus — aan het kaakgewricht grooter eisch van aanpassingsvermogen door gedwongen bewegingen, dan redelijkerwijze van 'n verbéénd gewricht kan worden verwacht.

„Men' waardeert heel andere dingen dan tandheekkundiggoede resultaten. Slechts wanneer deze gepaard gaan met „optreden' komt het resultaat tot z'n recht — doch bijna uitsluitend dóór het optreden.

Wie put in liefdenlòözen tijd de kracht om iederen dag opnieuw te beginnen uit liefde — voor 'n vak?

In voortdurend gevaar is in de prothesepraktijk de conserveerende tandheekkunst..... die liefde eischt voor de onooglijkheid der ‚beroerde' elementen.

Tandheekkunde en tandheekkunst verhouden zich als wetenschap en beroep. Te veel wordt over ‚kunde' gesproken, waar slechts van ‚kunst' kan sprake zijn.

De tandheekkunde stelt eischen eischen aan het hoofd — de tandheekkunst stelt eischen aan de handen. Wie zwaarder exameneischen wil stellen doet de Hollandsche tandheekkunde een goeden dienst: de praktijk zèlf zorgt dat haar beoefenaar de kunst niet uit het oog verliest.

Contact met de wetenschap der medicijnen brengt de tandheelkunde vooruit. De toepassing van de wetenschap, de kunst, gaat méé. Wie de volgorde omgekeerd neemt, heeft aanvallen te verwachten, die zijn kunst in haar fundamenten ráken.

Het Amerikaansch kroonwerk als kunst is in zékeren zin gered door de medische behandeling van ontstekingsverschijnselen. Zoo heeft deze kunst het aan de kunde van anderen te danken, dat zij niet aan haar zeer ‚eigene’ *vàardigheid* is ten onder gegaan.

Merkwaardig intusschen te zien hoe Amerika 'n zaakje maakt van de mondchirurgie. Als altijd de overdrijving van 'n kunst, die de noodige *gròndige* kunde mist als rem op 'n voortvarendheid, die steeds geneigd is alles over één — de focal-infection, röntgen-kam te scheren.

De doorsnee huisarts heeft van de anatomie der tanden en kiezen even weinig begrip als de doorsnee tandarts van de anatomie der ledematen. Het laatste is begrijpelijk, het eerste wekt medelijden..... zoowèl met den huisarts als met z'n patienten.

Het ruw geweld dat ‚resultaten’ boekt, legt het af tegen de zachte streeling van slanke vingers, die van eeuwigheid tot eeuwigheid secundaire caries *in* zich hebben.

De voortgezette uitbreidingszekerheid van sommige praktijken ligt hoofdzakelijk in de secundaire tandwulf die de practicus veroorzaakt. De beoefenaar dezer praxis echter moet zelf een „goeden mond” hebben.

Waar de waardeering van de patient eindigt, begint eerst de appreciatie der collega's.

Dat de „praktijk” in de eerste plaats ’n levensbehoefte is van den tandarts en slechts in de tweede in de levensbehoefte voorziet, blijkt het best als collega’s elkaar ontmoeten en..... prátén.

Vele geleerden zijn bescheiden, maar lang niet alle bescheidenen — geleerd. De moeilijkheid is het onderkennen van de ware bescheidenheid. Waarmee intusschen de ware geleerdheid nog niet ontdekt is.

Wie een mátige geleerdheid paart aan een groote bescheidenheid is in het oog van de menigte de grootste geleerde.

De ouden van dagen, die hun patienten zien overloopen naar jongere krachten kunnen daarvan één genoeg beleven: het gevoel dat hun werk gecritiseerd wordt, maar nu door ’n — bevoègd criticus.

Door vestiging van kennissen wordt de patient gesteld voor die keuze tusschen de dankbare herinnering aan z’n ouden „dokter” en zijn connectie. De praktijk wijst uit, dat eerstgenoemde niet te veel moet vertrouwen op *dit* geheugen zijner medemenschen.

Het „humeur” is de locus minoris resistentiae van ’n praktische praktijkuitoefening.

Waar gespróken wordt over de belangen van de menscheit, wordt gedácht aan de belangen van één mensch, *de Mensch; Ik.*